

Функціонування і розвиток механізмів державного управління
УДК 351:342.9

Луговенко Наталія Вікторівна

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри економічної теорії та фінансів*

*Навчально-науковий інститут «Інститут державного управління»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

Луговенко Наталья Викторовна

*кандидат наук по государственному управлению, доцент,
доцент кафедры экономической теории и финансов*

*Учебно-научный институт «Институт государственного управления»
Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина*

Luhovenko Nataliia

*PhD in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor of Economic Theory and Finance Department
School of Public Administration of
V. N. Karazin Kharkiv National University*

**НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ І ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ
ПОНЯТТЯ «ФУНКЦІЯ» В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ
НАУЧНОЕ ОСМЫСЛЕНИЕ И ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ
ПОНЯТИЯ «ФУНКЦИЯ» В ПУБЛИЧНОМ УПРАВЛЕНИИ
SCIENTIFIC JUDGMENT AND PRACTICAL APPLICATION OF THE
CONCEPT "FUNCTION" OF PUBLIC ADMINISTRATION**

Анотація. Актуальність питання перерозподілу обов'язків щодо виконання державою багатьох соціально-економічних питань призводить як до перегляду її функцій, так і делегування деяких із них публічному

сектору. Сучасні тенденції розвитку суспільства ведуть до зміни поглядів на таку класичну категорію як «функція».

У статті досліджено наукові підходи до визначення поняття «функції» як категорії управління як сучасними науковцями так і засновниками управлінської науки, які вивчали теорію і історію управління в різні періоди. Автором детально проаналізовано сутність і характеристику терміну «функція» і «функціонал» в контексті державного та галузевого управління, також зроблено акцент на різних формах їх трактувань.

На підставі аналізу великої кількості визначень і формулювань даної категорії, сформульовано власне визначення функцій публічного адміністрування в соціально-економічній сфері України. Уточнено перелік головних функцій держави, виконання яких впливають на формування і розвиток сучасного українського суспільства. Відокремлено і уточнено поділ на загальні та допоміжні функції публічного адміністрування, проаналізовано їхній зміст. В процесі дослідження сформульовано і розкрито власне розуміння поняття «функція» в різних сферах управління.

В статті припущено, що функція спостереження краще за державу несе суспільство у своєму бажанні до прагнення справедливості. Запропоновано уточнення функції спостереження, як такої що витікає із контролю та аналізу. Відмічено, якщо управління має на меті кадрове наповнення і ресурсне забезпечення, то функції чітко орієнтуються з цих вимог. Аналізуючи питання функцій саме публічного адміністрування, автором зазначено, що розгляд проблем соціально-економічної сфери потребує спеціального функціоналу, який має бути осучасненим згідно ринкових вимог і зрілості суспільства.

Ключові слова: функції, публічне адміністрування, публічне управління, контроль.

Аннотация. Актуальность вопроса о перераспределении обязанностей государства по выполнению социально-экономических задач приводит как к пересмотру его функций, так и к делегированию некоторых из них публичному сектору. Современные тенденции развития общества ведут к изменению взглядов на такую классическую категорию как «функция».

В статье исследованы научные подходы к определению понятия «функции» как категории управления современными учеными и основателями управленческой науки, которые изучали теорию и историю управления в разные периоды.

Автором детально проанализированы сущность и характеристика термина «функция» и «функционал» в контексте государственного и отраслевого управления, а также сделан акцент на различных формах их трактовок.

На основании анализа большого количества определений и формулировок данной категории, сформулировано собственное определение функций публичного администрирования в социально-экономической сфере Украины. Уточнен перечень основных функций государства, выполнение которых влияют на формирование и развитие современного украинского общества. Обособленно и уточнено разделение на общие и вспомогательные функции публичного администрирования, проанализировано их содержание. В процессе исследования сформулированы и раскрыты собственное понимание понятия «функция» в различных сферах управления.

В статье предположено, что функцию наблюдения лучше чем государство осуществляет именно общество в своем желании к стремлению справедливости. Также предложено уточнение функции наблюдения, как таковой вытекающей с контроля и анализа. Отмечено, если управление имеет такую цель как кадровое наполнение и ресурсное

обеспечение, то функции должны четко ориентироваться из этих требований. Анализируя вопрос функций публичного администрирования, автором отмечено, что рассмотрение проблем социально-экономической сферы требует специального функционала, который в свою очередь должен быть осовремененным согласно рыночным требованиям и зрелости общества.

Ключевые слова: функции, публичное администрирование, публичное управление, контроль.

Summary. *The relevance of a question of redistribution of obligations of the state on accomplishment of social and economic tasks leads both to revision of its functions, and to delegation of some of them to the public sector. Current trends of development of society lead to change of views of such classical category as "function".*

In article scientific approaches to determination of the concept "functions" as categories of management of modern scientists and founders of managerial science who studied the theory and the history of management during the different periods are investigated. The author in details analysed essence and characteristic of the term "function" and "functionality" in the context of the public and branch management and also the emphasis on various forms of their treatments is placed.

On the basis of the analysis of a large number of determinations and formulations of this category, own determination of functions of public administration in the social and economic sphere of Ukraine is formulated. The list of the main functions of the state which accomplishment influence forming and development of modern Ukrainian society is specified. Separately also separation into the general and support functions of public administration is specified, their contents is analysed. In the course of the research are

formulated and opened own understanding of the concept "function" of various spheres of management.

In article it is assumed that function of observation it is better than the state performs society in the desire to aspiration of justice. Refining of function of observation, as such following from control and the analysis is also offered. It is noted if management has such purpose as personnel filling and resource providing, then functions have to be guided accurately from these requirements. Analyzing a question of functions of public administration, the author noted that consideration of problems of the social and economic sphere demands special functionality which in turn has to be modernized according to market requirements and a maturity of society.

Key words: *functions, public administration, public management, control.*

Постановка проблеми. В останні роки в багатьох державах світу деякі функції держави переглядаються з погляду їх ефективності і прагматичності. Яскраві і вдалі соціально-економічні реформи є прикладом для розуміння суспільством своєї ролі, обов'язків і функцій, які можуть бути корисними у вирішенні питань часто затратних для місцевих бюджетів. Сьогодні відбувається стрімкий розвиток суспільних відносин, переглядається та переосмислюється як участь держави так і обов'язки суспільства у вирішенні економічних і соціальних питань. Не існує більш або менш «зобов'язаних» у ставленні системи до індивідуума, або навпаки індивідуума до державної системи.

Відтак, методи і способи потребують подекуди скорочення, а коли й осучаснення. Класифікація і види функцій держави, або представників держави завжди було предметом вивчення і аналізу науковців. Особливо, коли проблеми менеджменту переходять в коло державно-приватного партнерства. можна розвивати у тих напрямках, які є пріоритетними для держави і суспільства. Обрані підходи до вивчення функціоналу керівника

або управління завжди несуть суб'єктивний характер. Тому стаття присвячена саме вивченню різних поглядів на поняття «функція» і визначенню спільних рис або протиріч. Публічне управління і адміністрування в соціально-економічній сфері є індикатором сталого розвитку суспільства і держави, тому питання про функції публічного управління є надзвичайно важливими.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням змісту функцій управління присвячені праці багатьох дослідників в юриспруденції, зокрема праці Ю. П. Битяка [6], Є. І. Білокура [8], А. Л. Гапоненка [12], Ю. Д. Кунєва [6]; аналогічні питання щодо органів Національної поліції України та органів внутрішніх справ розглядалися В. М. Плішкіним [13], Ю.Н. Стариловим [15], О.Ю. Амосов і Н. Л. Гавкалова [16], Лозинська Т.М., [1] висвітлювали ці теми в своїх роботах по державному і публічному управлінню. Крім того, не можна обійти В. Б. Авер'янова [7], Д. М. Бахраха [9], І. Л. Бородіна [11] – праці яких стали базою для аналізу теорії та методології управління.

Постановка завдання. Тематика даної публікації пов'язана із пошуком сучасних і актуальних дефініцій, та визначень, які змінюються під впливом часу і реформувань. Треба розуміти, що і етимологія поняття і історичні віхи мають певний вплив на формування поглядів науковців і дослідників в різні періоди. Для досягнення розуміння нам потрібно зробити певний екскурс в історію і прослідкувати розвиток так званих «функціонерів», починаючи з XVII сторіччя. Наступне завдання, це вивчення принципів управління, які покладені в створення системи функціональних обов'язків А.Файоля. Для створення уявлення про зміст управлінської діяльності потрібно дослідити думки вітчизняних і зарубіжних вчених, які доклали зусиль до створення методології публічного управління і визначили підходи до аналізу властивостей і понять «функція» чи «функції». Важливо також виявити типові ознаки

функції як таких, і дослідити визначення і пояснення функцій у різних наукових працях. В результаті необхідно сформулювати сучасне бачення функції держави, як держави що служить інтересам народу, а звідси вийти на поняття «державний сервіс» і «адміністративна послуга».

Виклад основного матеріалу дослідження. Державне управління стало об'єктом наукового інтересу у 17 сторіччі. Риторика питання щодо первинності формування ідей управління суспільством і формування певної системи державне управління є актуальним і сьогодні. Ці питання викликали розуміння взаємодії суспільної та приватної сфери, які тільки починали з'являтися, а теоретичні обґрунтування цих процесів зумовили появу визначень, термінології і форм.

Функції як категорії управління поставили питання природи їх виникнення і сфер застосування. Зрозуміло, що ідеальним, як його можна було б назвати у всі часи був би стереотип вищого керівника, у вигляді монарха. Монарх, як представник найвищої сили на землі, має владу, силу і обов'язки перед своїм народом. Ці незаперечливі ресурси давали монарху право на здійснення дій, які за його розумінням він може застосовувати у різних ситуаціях.

У середині XVII сторіччя фон Зекендорф (Німеччина) у своїх працях здійснив першу спробу докладно розглянути сутність і зміст різних видів адміністративної роботи. Як викладено в роботі групи українських науковців практика спеціального призначення службовців привела до появи нової науки – камералістики, а тому майбутні так звані функціонери отримували фахову освіту до того як почнуть працювати на благо держави. Дж. Локк, Ш.-Л. Монтеск'є, Ж.-Ж. Руссо, А. Фергюсон, А. Сміт та багато інших мислителів висвітлювали в своїх роботах важливі питання теорії державного управління. Розуміючи тенденції того часу, вже тоді було визнано силу верховенства суспільства над державою, і що означало

початок періоду від невторчання до скорочення повноважень держави у сфері управління справами і розвитком суспільства [1, с. 36].

Велика заслуга в розробці цієї проблематики належить класичній (адміністративній) школі, відомими представниками якої були А. Файоль, Л. Урвік, Л. Уайт. А. Файоль виділив шість основних груп функцій управління: технічні, комерційні, фінансові, страхові, облікові й адміністративні. Причому серед них адміністративним функціям він надавав визначальне значення, вважаючи, що саме вони виконують завдання розробки загальної програми діяльності організації, підбору кадрів, координації зусиль різних підрозділів. Наведені нижче функції стали віддзеркаленням принципів управління, які А. Файоль вкладав в свою *теорію адміністрації*, будучи переконаним у тому, що запропоновані основоположення універсальні для всіх сфер економіки [2, с. 51].

- Розпорядчо-регламентаційна функція – спрямована на встановлення порядку діяльності органів влади, місцевого самоврядування, громадських організацій окремих громадян. Ця організаційна функція.

- надання публічних послуг або надання їх через відповідні інституції – забезпечення населення послугами неринкового характеру за бюджетні кошти; ця функція, до речі, є аналогом адміністративної послуги;

- господарчо-регулятивна функція – спрямована на регулювання господарської діяльності з допомогою дозволів, ліцензій тощо, а також участі держави в економічному житті; є також аналогом адміністративної послуги;

- організаційна функція – дозволяє координувати і узгоджувати діяльність влади і суспільства у всіх сферах публічного життя за виконавцями, термінами і ресурсами;

- управління публічним майном – здійснюється з метою найефективнішого його використання, тобто максимально прагматично;

- експертна функція – полягає у проведенні експертизи проектів щодо їх безпечності, екологічності тощо. Сьогодні науковці називають її обліковою;
- контрольна функція – здійснюється з метою нагляду за процесом діяльності [3, с. 526].

Ми вважаємо, основний функціонал закладений саме в цих основних функціях.

Під час дослідження наукових праць, які останнім часом все більше повторюють один одного було помічено, що функціонал Файоля є основним для багатьох сфер економіки і суспільного життя. Дослідження у галузі загальної теорії управління, менеджменту, державного управління, соціології, публічного адміністрування, адміністративного права говорить, що, класифікуючи функції державного і публічного управління вчені дотримуються наступних точок зору.

Енциклопедичний словник з державного управління надає наступне визначення функції: «...функція це сукупність однорідних спеціалізованих робіт (дій, операцій), здатність реалізації яких підтримується в організації, обов'язок, або здатність оператора (технічного об'єкта або людини) виконувати яку-небудь операцію...» [4, с. 745].

Велика кількість наукових праць, де досліджено поняття функції в контексті процесів державного та галузевого управління, в основному в юриспруденції. У Бугайчука К. Л можна знайти наступне визначення: «... узагальненому вигляді під функцією управління розуміється спеціалізована частина управлінських дій, які можна охарактеризувати як типові, регулярні та стабільні види діяльності суб'єкта управління, що відрізняються однорідністю цілей або дій...» [5, с.113]. Юристи в своїх дослідженнях стверджують, що функції державного управління – це об'єктивно зумовлені необхідністю видів владних, організаційних та регулювальних засобів впливу держави на більшість неринкових об'єктів.

Вони є основою змісту управлінської діяльності, які несуть об'єктивний, універсальний характер, притаманних для всіх управлінських зв'язків, зумовлені певними конкретними цілями управління, є відносно самостійними та однорідними, здійснюються від імені держави відповідними органами (посадовими особами), мають державно-владний, організуючий характер, реалізуються в процесі управлінської діяльності і спрямовані на розвиток та забезпечення життєво необхідних потреб об'єкта управління [6, с. 129-130].

На думку відомого вченого В. Б. Авер'янова: «... функції слід розуміти як складники змісту управлінської діяльності, що відображають окремі напрями (види) цієї діяльності, включаючи відносно самостійні групи якісно однорідних дій керуючого суб'єкта...» [7, с. 17].

Є. І. Білокур надає нам таке визначення: «..відносно самостійні та однорідні складові змісту державно-управлінської діяльності, які відображають окремі напрями цієї діяльності, здійснюються уповноваженими органами (посадовими особами) державного управління і спрямовані на забезпечення виконання цілей і завдань державного управління» [8, с. 166].

Тож, ми можемо привести до загального угруповання наступні типові ознаки функцій як таких:

- напрями керуючого та організуючого впливу;
- об'єктивність і універсальність характеру;
- державно-владні риси характеру;
- відносна самостійність та однорідність;
- здійснюються від імені держави;
- спрямовані на досягнення цілей максимально прагматично і ефективно.

Д. М. Бахрах зазначає, функція розуміється у наступних двох тезах:

1. Функція пов'язується з об'єктом адміністративного впливу (предметний підхід). Відповідно, розрізняють такі функції державної адміністрації: забезпечення безпеки особистості, суспільства, держави, забезпечення розвитку економіки, здійснення адміністративно-господарської діяльності, забезпечення реалізації соціальної політики держави;

2. Функція це один із загальних способів організації і адміністративного впливу влади на керовані об'єкти (т.з інструментальний підхід). У літературі їх часто називають загальними функціями [9, с. 166].

Ці підходи звичайно є актуальними для відношень вертикальної системи управління і довгий час відповідала характеру тої політики, що здійснювалась державою через державне управління. Зараз, коли важливим елементом будь-яких відносин є паритетність держави, ринку і суспільства, публічність і передачу багатьох повноважень ринковим суб'єктам, інструментальний і предметний підходи можна доповнити інституційним підходом.

В наших попередніх дослідженнях, ми зупинялись на трьох підходах, які використовуються під час дослідження основ і принципів публічного управління. Так, ми дійшли висновку, що під час вивчення поведінки індивіда, ринково-ліберальній підхід найбільш інформативний. В сучасних моделях менеджменту саме індивід є головним споживачем послуги (або клієнтом).

Ліберально-комунітаріаністський підхід широко застосовується в концепції "політичних мереж" і має вплив на розвиток двосторонніх відносин між політичними інститутами держави і суспільством.

Ці підходи конкурують на практиці чи в середині окремої сфери або цілої країні. Тож, теоретичні засади публічного адміністрування сьогодні, це аналіз, переосмислення і уточнення головних функцій держави як

головного учасника організації будь-якої системи, і стабільності суспільства в цілому [10, с. 14].

Дослідження численних наукових праць розкривають широту і всебічне використання визначень і пояснень функцій в різних сферах управління, це дозволяє вченим, які дотримуються різних точок зору і знаходять крім того і багато спільного.

Так у І. Л. Бородіна, функції публічного управління загальні, а саме: «...властиві всьому управлінському процесу для всіх рівнів управлінських структур...вони відображають найбільш об'ємні завдання процесу публічного управління. До них належать: прогнозування, планування, регулювання, координація, облік та контроль... [11, с. 27]. Хотілося б уточнити, що «спостереження» є частиною попереднього аналізу, і від нього залежить об'єктивність аналізу, це так звані тенденції, які можна спрогнозувати з аналізу спостережень (за конфліктами, окремими подіями, тощо). *Функцію спостереження краще за державу несе суспільство у своєму бажанні до прагнення справедливості.*

Ю. П. Битяк також відмічає, що: «...загальними функціями державного управління є прогнозування, планування, організація, регулювання, координація, облік та контроль...» [6, с. 131-132]. І. Є. Білокур виводить поняття внутрішньо орієнтованих функцій: організація, керування (управління), розпорядження, планування, координація, контроль та кадровий менеджмент [8, с. 146-147]. А. Л. Гапоненко вважав, що крім вище зазначених можна додати комунікацію і прийняття рішень [12, с.22]. Ю. Д. Кунєв відзначає, що під визначення управлінських функцій підпадають тільки загальні функції управління: аналіз, прогнозування, планування, організація, регулювання, контроль. Крім названих, слід виділити: облік, мотивацію, роботу з кадрами, координацію, аналіз проблем, прийняття рішень тощо, але ці функції не відповідають визначенню загальних функцій або вже є складниками перелічених. Так у

В. М. Плішкіна виникає ідея упорядкувати функції управління призначені для управлінської діяльності аналіз, прогнозування, планування, організацію, регулювання, контроль [13, с. 88-89].

В роботі В.Д. Чернадчук зустрічається поділ на вже відомі групи, загальні, спеціальні та допоміжні. З його точки зору на першому місці має стояти інформаційна функція і це важливо, а вже потім - прогнозування, планування, організаційна, регулювання, координаційна, обліку та контролю [14, с.202].

Ми окреслили для себе такі три основні групи функцій, які, до речі, мають на меті кадрове наповнення і ресурсне забезпечення. Тож, перша група - функції орієнтування системи (прогнозування, планування, нормативне регулювання, методичне керівництво); друга - функції забезпечення системи (кадрова, матеріально-технічного забезпечення, фінансування, організаційно-структурного забезпечення, інформаційного забезпечення); і третя - функції оперативного управління системою (безпосереднє регулювання діяльності, обліку, контролю, оцінки (всієї роботи, окремих працівників, виконання конкретних завдань) [15, с. 174].

Підходячи до питання щодо функції публічного адміністрування, ми маємо певний погляд на сфери проблем, інструментом вирішення яких і є загальний, спеціальний і інституційний функціонал саме публічного адміністрування, а саме:

– визначення, формулювання та ранжування суспільних проблем є прерогативою держави і суспільства, тож функції будуть різними по формі, і однорідними за метою;

– визначення підходів до вирішення проблем, що виникають у «трикутнику» «влада – бізнес – громадяни»;

– формування адміністративних структур, що характерні до адаптивного типу щодо вирішення проблем;

- розробка нормативних документів та плану дій щодо вирішення суспільно значущих проблем;
- організація функціонування механізмів публічного адміністрування;
- реалізація публічного контролю;
- оцінка ефективності та результативності публічного адміністрування [15, с. 9].

Зважаючи на мету визначається і формальна систематизація функцій публічного управління. Науковці вважають доречною таку систематизацію: в залежності від об'єкту управління, і від кінцевого результату. Далі, їх можна логічно розділити на внутрішні функції (управління всередині системи) і зовнішні функції (вплив на об'єкти управління). А також по характеру - економічні, соціальні, соціально-виховні і т.п. В літературі ж традиційним і класичним залишається їх поділ на загальні, спеціальні і допоміжні.

Спеціальні функції публічного управління визначають обставини та умови публічного управління. Для них є характерним специфічна дія того чи іншого суб'єкта або об'єкта публічного управління. Допоміжні функції забезпечують реалізацію основних і загальних функцій, їх ефективність залежить від ефективності управлінської діяльності взагалі. Так, діловодство, кадри, матеріально-технічна діяльність, фінансова діяльність є допоміжними функціями публічного управління. Від їх грамотної і своєчасної реалізації залежить ефективність управлінської діяльності в цілому. Всі функції публічного управління, на практиці, взаємодіють між собою та разом створюють єдину систему впливу суб'єкта на об'єкт публічного управління.

Висновки. В останні роки активно розвиваються нові форми співвідносин, кооперацій, корпорацій між державою і бізнесом, бізнесом і суспільством. Розвиток суспільства веде до перерозподілу обов'язків щодо

багатьох соціальних та економічних питань. Нові форми відносин, новий рівень діалогу в тріаді держава-ринок-суспільство створює умови для перегляду методів, функцій і способів реалізації публічного управління сьогодні. Так, методи і способи потребують уточнення і осучаснення з погляду на стрімкий розвиток суспільства. Ми розуміємо, що перелік функцій можна розвивати у тих напрямках, які є пріоритетними для держави і суспільства, однак багато функцій не відповідають стану і швидкості з якою розвиваються публічні процеси в Україні.

В результаті аналізу встановлено, що класифікація функцій може бути як широкою так і вузькою, все залежить від того, яка стоїть мета. Більш поширений і природний поділ функцій, обумовлений особливостями дії всіх суб'єктів управління, відбувається усередині цих сфер управління завдяки допоміжним функціям. Важливим призначенням функцій є забезпечення ієрархії обслуговування загальних і спеціальних функцій, саме за їх допомогою створюють необхідні умови для ефективної діяльності управлінських структур. Далі, функція спостереження є важливою при складанні аналізу і прогнозування тенденцій. Функцію спостереження ефективніше за державу реалізує суспільство через участь у прийнятті рішень, у своєму природньому бажанні до прагнення справедливості.

Визначено, що наведений поділ функцій державного управління має умовний характер, тому що на практиці вони часто перетинаються або виходять одна з іншої. Крім того, функції управління взаємодіють між собою, інколи не помітно переходячи із однієї форми впливу в іншу, і тим самим створюють весь процес управління.

Виходячи з того, що публічне управління як процес здійснюється державними і недержавними суб'єктами. Їх діяльність заповнена змістом, який відповідає головній меті, і чітко розмежованому функціоналу. Тож, мета будь-якої діяльності це – це отримання результатів в процесі

публічного управління. За своїм змістом результати носять об'єктивний характер та обумовлені матеріальними і організаційно–правовими умовами управлінських процесів. Функції, як будь-який інструментарій, відповідають поставленим завданням. Тобто, зміст кожної функції наповнений тими характерними діями, які націлені на досягнення результату.

Характерною рисою багатьох наукових розробок є висновок, що функції носять самостійний, об'єктивний та універсальний характер і використовуються в різних сферах, і в тому числі у публічному управлінні. Вони є взаємопов'язаними і часто взаємозалежними.

Встановлено, що функції публічного управління здійснюються через форми і методи публічного управління, при чому форми публічного управління – це зовнішнє вираження практичного функціонування органів публічного управління. Кожна функція, її зміст визначається метою, яка стоїть перед кожним органом публічного управління та державою в цілому.

Удосконалено підходи до визначення функцій Д. М. Бахраха, де додано власне бачення третього, інституційного підходу до розробки функціоналу публічного управління.

Залишилось недостатньо вивченим питання, чи є адміністративна послуга дійсно однією з функцій публічного управління, як це визначалось в деяких роботах науковців, і чи є адміністративна послуга окремою функцією, а не однорідним функціоналом спеціальних функцій, але це буде об'єктом наших подальших наукових розробок в даній сфері.

Література

1. Кальниш Ю.Г., Лозинська Т.М., Тимцуник В.І. Публічне управління та адміністрування: навчальний посібник. Полтава: Полтав. держ. аграр. акад., 2015. С. 36.
2. Баєва О. В., Лазоренко Л. В., Новальська Н. І. Менеджмент і адміністрування: в 2 ч. Ч. 1. Історія менеджменту. Теорія організацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. Баєвої О. В., Новальської Н. І. Київ, 2017. 336 с.
3. Философский словарь / под. ред. И. Т. Фролова. 5-е изд. М.: Политиздат, 1986. 590 с.
4. Енциклопедичний словник з державного управління / за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К.: НАДУ, 2010. 820 с.
5. Бугайчук К. Функції публічного адміністрування в органах Національної поліції України: поняття та класифікація. *Підприємництво господарство і право*. 2018. № 5. С. 112-117.
6. Адміністративне право : підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка, В. М. Гаращука, В. В. Зуй. Х.: Право, 2010. 624 с.
7. Аверьянов В.Б. Функции и организационная структура органа государственного управления. К.: Наук. думка, 1989. 150 с.
8. Білокур Є. І. Функції державного управління: поняття, особливості, правове регулювання: дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 Одеса, 2015. 194 с.
9. Бахрах Д. Н. Административное право России: учебник / Д. Н. Бахрах, С. Д. Хазанов, А. В. Демин. Москва, 2002. 623 с.
10. Луговенко Н. В., Коваленко Н. В. Публічне управління як форма сучасної комунікації держави, суспільства і бізнесу. *Електронне наукове видання "Публічне адміністрування та національна безпека"*.

2021. №3. URL: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2021-3-7367>_(дата звернення 5.08.2021)
11. Бородін І. Л. Функції публічного управління. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2014. № 3. С. 24-29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2014_3_7
 12. Гапоненко А. Л. Теория управления: учебник и практикум для академического бакалаврата. 2-е изд., перераб. и доп. Москва, 2015. 336 с. URL: http://urss.ru/PDF/add_ru/196213-1.pdf (дата звернення 5.08.2021)
 13. Плішкін В. М. Теорія управління органами внутрішніх справ: підручник / за ред. Ю.Ф. Кравченка. Київ, 1999. 702 с.
 14. Чернадчук В. Д., Сухонос В. В., Чернадчук Т. О. Основи інвестиційного права України : навчальний посібник / В. Д. Чернадчук, В. В. Сухонос, Т. О. Чернадчук. 2-ге вид., перероб. і доп. Суми, 2005. 384 с. URL: <https://buklib.net/books/37105/> (дата звернення 5.08.2021)
 15. Амосов О. Гавкалова Н. Публічне адміністрування в Україні: зв'язок з архетипами та пріоритети розвитку. *Публічне управління: шляхи розвитку: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю* (Київ, 26 листоп. 2014 р.). Київ, 2014. Т. 1. 150 с.

References

1. Kalnysh Yu.G., Lozynska T.M., and Timtsunyk, V.I. (2015) *Publichne upravlinnia ta administruvannia* [Public Administration and Administration]. Poltava state agrar Acad., Poltava.
2. Baieva O. V., Lazorenko L. V., Novalska N. I. (2017) *Menedzhment i administruvannia* [Management and administration: in 2 Parts - Part 1. - History of management. Theory of the organizations]. Kyiv.

3. Frolova Y. T. (1986) *Fylosofskyi slovar* [Philosophical dictionary]. Moscow: Politizdat
4. Kovbasiuk Yu. V. , Troshchynskyi V. P., Surmin Yu. P. (2010) *Entsyklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia* [Encyclopedic dictionary of public administration]. Kyiv: NADU.
5. Buhaichuk K. (2018) Funktsii publichnoho administruvannia v orhanakh Natsionalnoi politsii Ukrainy: poniattia ta klasyfikatsiia [Functions of public administration in bodies of National police of Ukraine: concept and classification]. *Entrepreneurship economy and right*, Vol. 5, pp. 112-117.
6. Bytiak Yu. P. , Harashchuk V. M. , Zui V. V. (2010) *Administratyvne pravo* [Administrative law]. Kharkiv: Pravo.
7. Averianov V.B. (1989) *Funktsyy y orhanyzatsyonnaia struktura orhana hosudarstvennoho upravleniia* [Functions and organizational structure of state body]. Kyiv: Nauk. Dumka.
8. Bilokur Ye. I. (2015) Funktsii derzhavnoho upravlinnia: poniattia, osoblyvosti, pravove rehuliuвання [Functions of public administration: concept, features, legal regulation] (PhD Thesis), Odesa.
9. Bakhrakh D. N.(2002) *Admynystratyvnoe pravo Rossyy* [Administrative law of Russia]. Moskva.
10. Luhovenko N. V., Kovalenko N. V. (2014) Publichne upravlinnia yak forma suchasnoi komunikatsii derzhavy, suspilstva i biznesu [Public management as form of modern communication of the state, society and business]. *Publichne administruvannia ta natsionalna bezpeka* [Public administration and national security] (electronic journal), Vol. 3. Available at: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2021-3-7367> (accessed 5 August 2021)
11. Borodin I. L. (2014) Funktsii publichnoho upravlinnia [Functions of public management]. *Legal messenger. Air and space law*, Vol.3, pp. 24-29.

Available at URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2014_3_7 (accessed 5 August 2021).

12. Haponenko A. L. (2015) *Teoriya upravleniya: uchebnyk y praktykum dlia akademicheskoho bakalavrata* [Management theory: the textbook and a practical work for the academic bakalavrat]. Moskva.
13. Plishkin V. M. (1999) *Teoriia upravlinnia orhanamy vnutrishnikh sprav* [Theory of management by Internal Affairs]. Kyiv.
14. Chernadchuk V. D., Sukhonos V. V., Chernadchuk T. O. (2005) *Osnovy investytsiinoho prava Ukrayiny* [Bases of the investment right of Ukraine]. Sumi.
15. Amosov O.Iu, Havkalova N.L (2014) *Publichne administruvannia v Ukraini: zviazok z arkhetypamy ta priorityty rozvytku* [Public administration in Ukraine: communication with archetypes and development priorities]. Proceeding of the Publichne upravlinnia: shliakhy rozvytku (Ukraine, Kyiv, November 29, 2014), Kyiv.